

Máis alá do bocata. A función educativa das cafeterías dos centros escolares

REVISTA GALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 32-34

Colectivo pedagógico *Resistencia*

endl.ies@telefonica.net

Sempre están aí, sempre están abertas, sempre teñen lista unha macela quente para a dolor de barriga, sempre se atopa nelas un ombreiro para lamentarse dun suspenso... Son as cafeterías dos centros educativos, uns espazos que deben ir moito máis alá da súa propia e elemental función como lugares nos que se poden saciar a fame e a sede. E isto, naturalmente, porque non estamos falando de locais hostaleiros ao uso, senón dun servizo que, de xeito inescusable, debe desempeñar tamén unha función educativa.

As cafeterías son un espazo fundamental para a convivencia

nos centros, isto é, tan importante ou máis que o servizo puramente hostaleiro que prestan. Case como unha aula de convivencia, de convalecencia, de tempo morto... Por un lado, son un lugar onde se establece outro tipo de convivencia diferente á da aula, igual que os patios, que unha aula de educación física, que un taller; lugar no que, ademais, conviven como iguais o profesorado e o alumnado. Actúan como elementos dinamizadores da vida dos propios centros na medida en que colaboran e se implican nas súas actividades. E non sería desatinado dicir que nas cafeterías dos centros educativos teñen sido

concebidos moitos dos proxectos que despois se van desenvolver neles.

O servizo da cafetería debería avaliarse no propio centro igual que sucede, por exemplo, co da biblioteca. Cando se trata de render contas sobre os proxectos desenvolvidos polas bibliotecas dos centros, hai que cubrir un cuestionario exhaustivo no que se controlan todos os aspectos do seu funcionamento. Pídese, ademais, que se realicen enquisas aos distintos sectores da comunidade educativa para avaliar o servizo que se ofrece. Os usuarios teñen que poder dicir algo. De xeito paradoxal, nada disto sucede coas cafeterías, o cal de por si xa deixa entrever a concepción, como simple servizo hostaleiro, que a administración ten delas.

Veñen todas estas reflexións ao caso das drásticas modificacións no sistema de xestión das cafeterías dos centros que se están producindo desde hai algúns cursos académicos. Nun principio, existía un concurso aberto xestionado polo propio centro ao que podía acudir quen o quixer. Mesmo os criterios de selección, a partir dun prego de condicións elemental, eran definidos desde o mesmo centro. Isto provocaba que se puidese primar que as empresas participantes fosen da comarca, que utilizasen produtos da zona... que ofrecen un trato familiar,

sobre todo co alumnado. A concesión, por outra parte, era por varios cursos académicos, o cal permitía asentar proxectos -empresariais e educativos- a medio prazo. Neste sentido, por exemplo, non se deben desprezar os necesarios investimentos en equipamento, que só acaban por ser rendibles pasado o tempo.

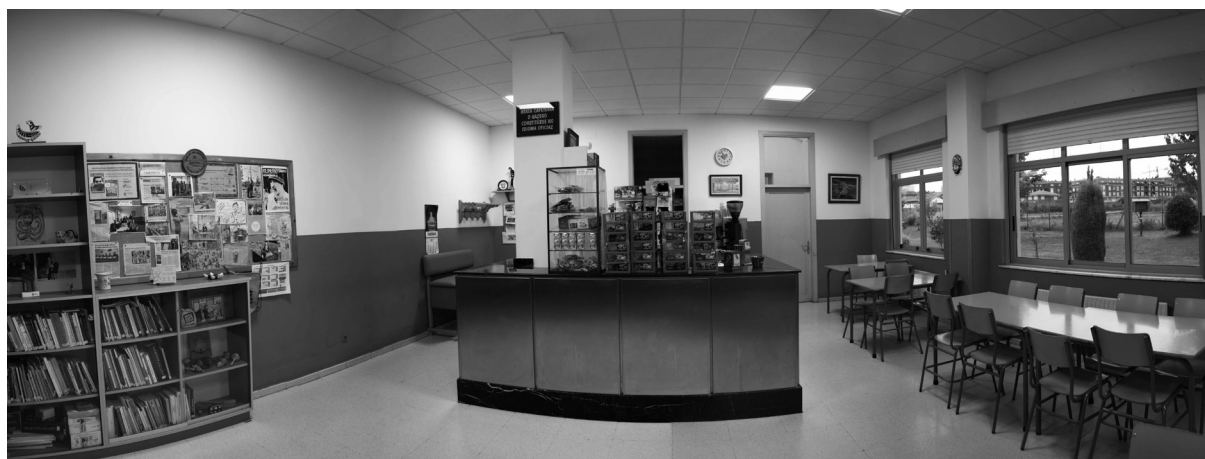
Este modo de selección foi modificado hai apenas uns cursos, cando a administración decidiu que as concesións pasaban a ser anuais -curso a curso, para entendernos-, con repercusións nefastas, se se ten en conta todo o referido, para a prestación dos servizos que se lle deben esixir a unha cafetería escolar, entre eles a súa implicación educativa. A inseguridade permanente erixiuse en dona e señora da súa xestión. Con todo, seguiron sendo os propios centros os que xestionaban os concursos.

No curso académico 2018-19 aparece a volta de torca definitiva, que moito tememos que bote por terra calquera proxecto serio e ambicioso de xestión da cafetería de calquera centro. A partir deste momento a xestión dos concursos pasa a ser centralizado, cunha convocatoria, unha normativa e un *papelorio* digno das grandes obras públicas. En efecto, a partir de agora é a propia Consellería quen xestiona as concesións, cuns crite-

rios en absoluto determinados pola contorna dos centros, de tal maneira que, por exemplo, as grandes empresas hostaleiras quedarán co camiño aberto para campar polos centros educativos galegos.

Aínda que poida parecer un elemento extemporáneo nesta pequena reflexión sobre as cafeterías escolares, cómpre chamar a atención sobre a enorme cantidade de documentación que debe ser entregada para participar no concurso, agora así regulamentado. O prego de condicións ocupa, por exemplo, un total de 92 páxinas, con outras 10 a maiores de requirimentos técnicos. Algo pensado, insistimos, para as grandes empresas, pero non para pequenos autónomos locais que non teñen persoal destinado á función de xestión. Algo tamén moi propio desa Unión Europea -dícimolo precisamente porque a desculpa da Consellería son as esixencias de Europa- das grandes convocatorias de axudas ás que ninguén do común pode ter acceso pola xestión administrativa que esixen.

Todos os espazos que pertencen a un recinto escolar deberían estar supervisados e controlados pola comunidade educativa a través, en primeiro lugar, do seu Consello Escolar. Estamos falando de lugares nos que se traballa con menores de idade na súa grande maioría. Non funcionan

como unha empresa ou organizacións deste tipo. Trátase de educar en todo momento. Isto é o importante e a cafetería non é unha excepción. O feito de que pase a ter unha xestión externa non beneficia en nada á comunidade educativa. Soamente, a medio prazo, ás empresas de hostalería coas que non pode competir un pequeno empresario autónomo.

Cómpre advertir tamén sobre a posibilidade de tres implicacións especialmente negativas deste cambio. Unha, o empeoramento da situación laboral das persoas empregadas nas cafeterías escolares se é que pasan a ser persoal subcontratado. Dúas, unha menor calidade dos produtos ofrecidos, dado que as grandes empresas primarán a obtención de beneficios. Tres, o descoñecemento dos novos responsables das cafeterías, en moitos casos, da problemática dos centros, pois case sempre ata agora, as persoas que desempeñaban esta función estaban implicadas na vida da co-

marca e coñecían o alumnado e as súas familias.

Se se bota un ollo ás 92 páxinas do prego de condicións divulgado pola Consellería, en ningunha delas se recollen aspectos tan elementais e de sentido común como os que levamos tratado ata aquí. Son só cinco os criterios de selección, ningún deles en relación directa coa función educativa que, insistimos, debe desempeñar a cafetería dun centro. A saber: 1) un canon; 2) a lista de prezos; 3) a dispoñibilidade de produtos sen glute; 4) a utilización de produtos lácteos galegos; 5) a experiencia en posto semellante. Unha idea ben pobre do servizo.

En definitiva, na concepción dun servizo importante na vida dos centros como son as cafeterías deben ser valorados os beneficios dunha xestión próxima aos propios centros e ás comunidades educativas, os elementos cos que contribúen ao día a día escolar, como dinamizan a vida dos centros, a importancia da conexión co centro e

a comunidade. E deben ser valoradas tamén as repercusións dun cambio de funcionamento como o que se está poñendo en marcha, os perigos dunha dirección externa e centralizada. Se, por acaso, parece que a xestión localista das cafeterías puiden dar xogo a clientelismos e manipulacións, a xestión externa non será garante da eliminación destas prácticas, toda hora que a información se escapará aos propios centros e aos pequenos empresarios locais. Os consellos escolares, como máximos órganos de xestión dos centros, deben ser revitalizados e feitos partícipes das decisións que teñen que ver coa xestión, en calquera dos seus aspectos. ■